

Presentació

Entre els anys 1519 i 1523, l'antic Regne de València es va veure sacsejat per una guerra que ha rebut el nom de *revolta* de les Germanies o, senzillament, Germania. La societat valenciana actual, no sembla haver-se recordat de l'efemèride i per això, la *Revista Valenciana de Filologia* ha volgut, en aquest número 5, fer-nos memòria d'un dels esdeveniments històrics més decisius, segurament, que va patir el nostre país en el passat. Però no volíem parlar de la Germania —dels seus orígens, de la seua evolució, de la seua repressió per part dels poders establerts per la monarquia hispànica amb la reina Germana de Foix al capdavant—, ni de les conseqüències polítiques —l'inici de la pèrdua de poder valencià davant la poderosa maquinària de l'Imperi espanyol—, culturals —l'accentuació de la castellanització de la noblesa local, que va ser domesticada a la cort dels ducs de Calàbria i, per tant, de la producció literària— o religioses —amb la creació del problema morisc, que només es resol-dria un segle després, amb l'expulsió d'aquella minoria—. A nosaltres, com a publicació orientada al món de la literatura, la llengua i la cultura, ens tocava aproximar-nos al fenomen de la Germania des d'una altra òptica. I és per això que hem triat el de temptar de veure les petjades d'aquella revolució valenciana al llarg dels segles i en diferents espais o àmbits.

I així, en el present volum hem volgut dedicar la part monogràfica a fer una ullada al record de les Germanies. I per això oferim aquest aplec de treballs realitzat pels especialistes que, des d'una perspectiva polièdrica, ens acosten a la comprensió del record d'aquell enfrontament armat que va ser pràcticament privatiu valencià —només a les Illes Balears hi hagué un moviment paral·lel i en connexió amb el nostre— i que hauria de ser d'importància cabdal en la nostra

historiografia, en tant que ben possiblement és l'esdeveniment històric en què, per primera vegada, el protagonista no va ser un personatge concret —que pot gaudir de més o menys simpaties en la societat actual—, sinó que va ser el poble valencià qui va esdevenir-ne el centre.

El conjunt de textos que publiquem, ara, comença amb el de Joan Iborra, de la Universitat de València, que, amb «*Alimares en la fosca*. Martí de Viciano i la Germania», ens ofereix una aproximació acurada a la part més *personal* del cronista borrianenc Rafael Martí de Viciano, a l'hora redactor de la part dedicada a la Germania en la seua magna obra històrica que passa per ser el millor testimoni coetani del període.

En segon lloc, el treball de Pablo Pérez Garcia, de la Universitat de València, que porta per títol «La documentació de les Germanies: els processos contra els agermanats», és un text que denuncia l'absència de memòria pública, ara que es compleixen cinc segles de la revolta agermanada, al mateix temps que destaca la importància de la documentació històrica per a l'estudi i el coneixement d'un conflicte tan cabdal com aquell.

El tercer treball del monogràfic és obra dels professors de la Universitat Jaume I de Castelló Vicent Baydal Sala i Cristian Palomo Reina, i s'intitula «“Íntegra fidelitat a Sa Majestat”. La ciutat de Barcelona davant l'esclat de la Germania valenciana». En aquest article se'ns fan veure, a través de la correspondència municipal, com Barcelona, la segona ciutat més important de la Corona d'Aragó peninsular, va reaccionar ràpidament per a impossibilitar la reproducció del fenomen valencià a casa seua.

El quart treball, «Algunes notícies sobre les Germanies, en un manuscrit desconegut», l'autor del qual és Vicent Josep Escartí, de la Universitat de València, s'ocupa d'oferir-nos les dades que, sobre la Germania, es contenen en l'obra encara inèdita del memorialista Jaume d'Anglesola i, al mateix temps, reflexiona sobre la historiografia perduda.

En la següent aportació, de Gabriel Ensenyat, de la Universitat de les Illes Balears, i que porta per títol «El (no) record de la Germania a Mallorca (segle XVI)», l'autor ens endinsa en la presència i l'absència del record de la revolta en terres mallorquines durant el segle XVI.

A finals del segle XVII, algunes comarques valencianes van conèixer una sèrie d'enfrontaments i revoltes que han rebut el nom de Segona Germania. A aquest tema es dedica Josep Miquel Conca Alonso, de la Universitat de València, amb el seu treball «La Segona Germania o la reminiscència d'una vella revolta».

Si bé és cert que sembla que el segle XVIII va recordar poc o gens aquell enfrontament valencià, no és menys cert que, amb la Renaixença, les coses van canviar. Això és el que mostra el treball de Rafael Roca Ricart, de la Universitat de València: «El record de la Germania a la segona meitat del segle XIX i el primer terç del XX».

Amb l'anterior treball enllaça l'aportació següent, d'Alaitz Zalbidea Berenguer, de la Universitat d'Alacant, que, amb «La revista *Germania* (1925-1926): un altaveu del valencianisme ratpenatista», ens explica com el moviment valencià del XVI, amb els nous temps, començava a ser valorat des d'una òptica ben diferent.

Va ser després d'acabada la dictadura del general Franco, però, quan els valencians, en el seu camí per a retrobar les arrels i rescatar-les de l'oblit, van començar a conèixer millor el període dels agermanats. I un bon signe d'això és que fins i tot la Germania va ser *novel·lada*: *Crim de Germania* (1980), de Josep Lozano, és el text emblemàtic que estudia Maria Jesús Francés Mira —de l'IES Pou Clar (Ontinyent)—, en el seu text «El record polièdric de la Germania».

Finalment, Antoni Furió, de la Universitat de València, fa una ullada incisiva a la producció escrita més recent que s'ha ocupat del fenomen, en «Les Germanies en la historiografia i la literatura: una visió pendular» i ens fa entendre com aquella revolta ha despertat l'interès dels historiadors i els erudits que s'hi han aproximat des d'angles molt diversos.

Pel que fa a la part miscel·lània d'aquest número, la iniciem amb l'aportació de Victòria Bauçà Nicolau, de la Universitat de les Illes Balears, que, amb «*Pel seu estament, condició i qualitat*: la representació de l'estament en la Mallorca de la modernitat», ens fa una aproximació a la importància de la representació social en la Mallorca dels segles XVI i XVII, a través de la documentació d'arxiu.

El segon article, d'Arantxa Llàcer Martorell, de la Universitat Oberta de Catalunya, porta per títol «La història contada entre prestatges i missives:

la correspondència inèdita entre el comte de Guimerà i Jaume Ramon Vila» i s'ocupa de fer un estudi que ens mostra com les biblioteques privades i la correspondència epistolar ens ajuden a construir i estudiar els relats historiogràfics de la Catalunya moderna.

D'una temàtica ben diferent és el treball de Marc Sogues Marco, també de la Universitat Oberta de Catalunya, que ens fa una aportació sota el títol «El tòpic de la bonaventura de la gitana en dues poesies de la Guerra de Successió», i on es recuperen, editen i estudien dues cançons de la Guerra de Successió que representen un mateix tòpic: el de la gitana que diu la bonaventura a dos joves, tot partint de la lectura del palmell de la mà.

«La *Dansa per a sant Vicent Ferrer* del manuscrit 3619 de la Biblioteca de Catalunya i el seu context coreoteatral festiu», és obra de Raül Sanchis Francés, de la Universitat Rovira i Virgili (Tarragona), i s'acosta a la festa vicentina i les seues manifestacions en les terres del Maestrat. Per la seua banda, Francesc Viadel Girbés, de la Universitat Ramon Llull (Barcelona), amb «Un país sense novel·la. L'aventura editorial de *L'Eros de Picadilly Circus* de Mercè Linyan i el seu context literari» s'aproxima a la narrativa d'aquesta autora valenciana pràcticament desconeguda.

I finalment, amb «Set dies sense sortir de casa: el matrimoni com a destí i reclusió a *La filla estrangera* de Najat El Hachmi», de Katuscia Darici, de la Università di Verona, trobem una mirada a una altra veu femenina i de la nostra contemporaneïtat més estricta.

A més, també s'ofereixen tres recensions de llibres ben actuals i que poden tenir interès per als lectors, elaborades per Robert March i Ramon Mora Galbis, de la Universitat de València, i Juan Martínez Gil, de la Jaume I de Castelló, amb les quals es tanca el present volum.

No volem acabar aquestes ratlles de presentació sense agrair als qui han fet possible el número i, més encara en un període d'incerteses, com és aquest, tot i que sembla que l'eixida cap a uns temps millors ja es troba a prop. En primer lloc, als autors, als avaluadors externs i al corrector lingüístic —Victor Xercavins—, que han treballat amb il·lusió i dedicació. També, de manera molt especial, a Germán Segura, d'Espirelius, que ha fet una tasca excel·lent de

maquetació. Al pintor Josep Esteve Adam, que ha accedit amablement a deixar-nos reproduir algunes de les seues obres en aquest volum. Per últim, hem de donar les gràcies als funcionaris de la Institució Alfons el Magnànim-Centre Valencià d'Estudis i d'Investigació, pel treball ben fet que ha fet possible que tot funcione perfectament; i, de manera ben destacada, a Vicent Flor, director de l'entitat, i al seu subdirector, Josep Enric Estrela, que amb tant d'interés es miren aquesta publicació. Sense ells i sense el suport inestimable de la Diputació de València, res del que tenim ací no hauria estat possible.

Vicent Josep Escartí
Director de la *RVF*